

Marek Pawlak

Transfer z Polski pieniędzy przez zagranicznych inwestorów.

Część druga

Rachunek finansowy

Tak jak wspomniano w pierwszej części opracowania, nasz hipotetyczny rolnik może inwestować swoje pieniądze u sąsiadów kupując na przykład akcje spółek. Jeśli kupi tych akcji nie mniej niż 10% to określa się to mianem „zagranicznej inwestycji bezpośredniej (BIZ)”. Jeśli mniej niż 10%, to mamy do czynienia z tak zwaną „inwestycją portfelową”. Inwestycje te są zapisywane na tak zwanym „rachunku finansowym”. Według danych NBP rezydenci Polski zainwestowali za granicą w roku 2025 w formie BIZ 8,375 mld US\$ i w formie inwestycji portfelowych 6,995 mld US\$. Z tych inwestycji otrzymali dywidendy i procenty, o których była mowa w pierwszej części opracowania.

Ale oczywiście mamy tu zasadę wzajemności i zagraniczni inwestorzy zainwestowali w Polskę w roku 2025 w formie BIZ 20,027 mld US\$, czyli ponad dwa razy więcej niż polscy inwestorzy za granicą. Określa się to mianem „napływu zagranicznych BIZ”. Różnica pomiędzy wartością BIZ wypływających i napływających to tak zwane saldo z tytułu inwestycji BIZ i wynosiło ono -11,652 mld US\$. Było ono dla Polski ujemne, co oznacza, że więcej inwestycji BIZ do Polski napłynęło niż z niej wypłynęło. Wypływ z Polski inwestycji portfelowych był w roku 2025 na kwotę 6,995 mld US\$, a napływ wynosił 20,656 mld US\$. Zatem saldo transakcji a tytułu inwestycji portfelowych wyniosło w roku 2025 -13,661 mld US\$.

Ocena tych wskaźników powinna być ostrożna, należy pamiętać, że napływ inwestycji może oznaczać zagraniczne finansowanie przedsięwzięć, na które w Polsce nie ma pieniędzy. Ale też należy pamiętać, że zagraniczni inwestorzy mogą się z inwestycji wycofać sprzedając posiadane akcje i udziały.

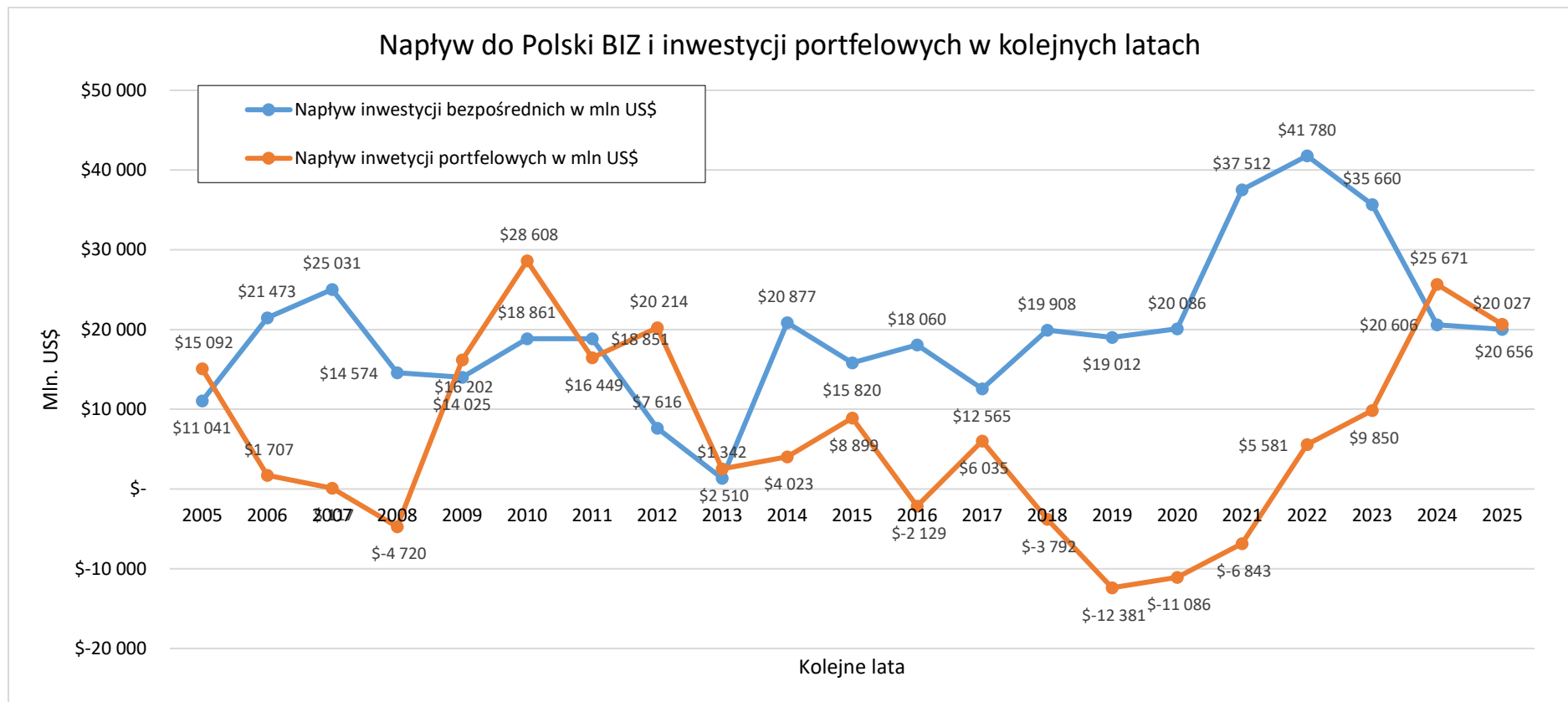
Na rys. 1 przedstawiono zmiany wartości sald inwestycji bezpośrednich i portfelowych w Polsce w przeciągu ostatnich 20 lat. W przypadku inwestycji portfelowych sytuacja jest bardziej dynamiczna, inwestorzy częściej kupują i sprzedają posiadane akcje, są lata, gdy napływ był ujemny, czyli mieliśmy do czynienia z odpływem środków finansowych – zagraniczni inwestorzy sprzedawali posiadane akcje. Ciekawym przykładem jest

zarejestrowana w Polsce spółka Arctic Paper S.A. (KRS 0000306944), gdzie w roku 2021 wśród inwestorów portfelowych były między innymi następujące podmioty¹:

1. “Acadian Emerging Markets Small Cap Equity Fund LLC” ze Stanów Zjednoczonych,
2. “Caisse Des Depots Et Consignations” z Francji,
3. “Devonshire Street Holdings, INC” z USA,
4. “Board of Pensions of the Evangelical Lutheran Church in America” z USA.

Inwestorzy portfelowi częściej kupują i sprzedają posiadane akcje, stąd tak duże zmiany wartości wskaźnika inwestycji portfelowych pokazanego na rysunku 1.

¹ Źródłem danych jest Protokół Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z 22 czerwca 2022 roku zamieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Finansów. [Repozytorium Dokumentów Finansowych - Przeglądarka](#)

Rys. 1. Napływ do Polski BIZ i inwestycji portfelowych w kolejnych latach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IMF i NBP.

[https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:DIP\(12.0.1\)](https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:DIP(12.0.1))

Powiązania inwestycyjne z różnymi krajami

Dane publikowane przez IMF umożliwiają analizowanie powiązań inwestycyjnych pomiędzy poszczególnymi krajami. Na przykład można odpowiedzieć na pytanie, jakie są inwestycje rezydentów Niemiec w Polsce i rezydentów Polski w Niemczech i jak sytuacja się zmieniała w ostatnich latach.

IMF publikuje dwa rodzaje danych:

1. Zgłoszone oficjalne dane (Reported official data)
2. Dane ustalone przy użyciu informacji dostarczonych przez dwa rozpatrywane kraje (Data derived using counterparty information)

Poniżej przedstawiono analizy bazujące na zgłoszonych oficjalnych danych. Aczkolwiek trzeba podkreślić, że dane uzyskane drogą oficjalną (punkt 1) mogą się różnić od danych uzyskanych metodą drugą.

Inwestycja zagraniczna może mieć postać przystąpienia do spółki jako akcjonariusz (udziałowiec), wtedy zainwestowany kapitał staje się „kapitałem własnym” spółki. Może też mieć formę pożyczki i wtedy jest to tak zwany „instrument dłużny”. Zobowiązania finansowe wobec zagranicznego partnera zapisywane są po stronie pasywów (Liabilities), tyle on u nas zainwestował. Ale także może być tak, że nasza spółka zainwestowała u niego, zapisujemy taką kwotę po stronie aktywów (Assets), bo są to nasze roszczenia wobec niego. Jeśli odejmiemy od zobowiązań roszczenia, to mamy wielkość, ile zagraniczny inwestor zainwestował u nas netto.

IMF udostępnia między innymi wskaźniki pokazane w tabeli 1²:

Tabela 1. Dane dla Polski i Niemiec w mld. US\$ za rok 2009 i 2022

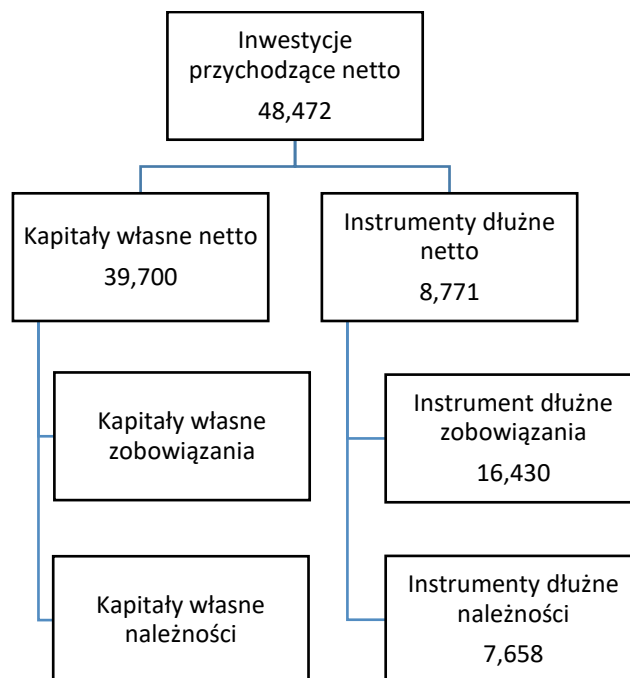
				2009	2022
1	Inward Direct investment, Assets (gross), Debt instruments, All entities	Inwestycje bezpośrednie przychodzące, Aktywa (brutto), Instrumenty dłużne, Wszystkie podmioty	Tyle nam jest dłużny zagraniczny inwestor, jest to częścią naszego majątku (są to nasze roszczenia wobec zagranicznego inwestora), czyli aktywów	1,747	7,658
2	Inward Direct investment, Liabilities (gross), Debt instruments, All entities	Inwestycje bezpośrednie przychodzące, Pasywa (brutto), Instrumenty dłużne, Wszystkie podmioty	Tyle my jesteśmy dłużni zagranicznemu inwestorowi, są to nasze zobowiązania wobec inwestora zagranicznego	7,017	16,430

² [https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:DIP\(12.0.1\)](https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:DIP(12.0.1)) (18.08.2026)

3	Inward Direct investment, Net (liabilities less assets), Equity, All entities	Inwestycje bezpośrednie przychodzące, netto (zobowiązania pomniejszone o aktywa), kapitał własny, wszystkie podmioty.		24,755	39,700
4	Inward Direct investment, Net (liabilities less assets), All financial instruments, All entities	Inwestycje bezpośrednie przychodzące, netto (zobowiązania pomniejszone o aktywa), wszystkie instrumenty finansowe, wszystkie podmioty		30,025	48,472
5	Inward Direct investment, Net (liabilities less assets), Debt instruments, All entities	Inwestycje bezpośrednie przychodzące, netto (zobowiązania pomniejszone o aktywa), instrumenty dłużne, wszystkie podmioty		5,270	8,771
6	Outward Direct investment, Assets (gross), Debt instruments, All entities	Inwestycje bezpośrednie wychodzące, Aktywa (brutto), Instrumenty dłużne, Wszystkie podmioty		0,601	1,685
7	Outward Direct investment, Liabilities (gross), Debt instruments, All entities	Inwestycje bezpośrednie wychodzące, Pasywa (brutto), Instrumenty dłużne, Wszystkie podmioty		0,044	1,050
8	Outward Direct investment, Net (assets less liabilities), Equity, All entities	Wychodzące Inwestycje bezpośrednie, Netto (aktywa minus pasywa), Kapitał własny, Wszystkie podmioty		0,511	1,604
9	Outward Direct investment, Net (assets less liabilities), All financial instruments, All entities	Inwestycje bezpośrednie za granicą, netto (aktywa pomniejszone o zobowiązania), wszystkie instrumenty finansowe, wszystkie podmioty		1,067	2,238
10	Outward Direct investment, Net (assets less liabilities), Debt instruments, All entities	Wychodzące Inwestycje bezpośrednie, Netto (aktywa minus pasywa), Instrumenty dłużne, Wszystkie podmioty		0,556	0,634

Z danych przedstawionych w tabeli 1 (pochodzących z portalu IMF) wynika, że w roku 2022 inwestycje niemieckie w Polsce wynosiły 48,472 mld US\$ netto, z podziałem na inwestycje w kapitał własny spółek 39,700 mld US\$ i pożyczki (instrumenty dłużne) 8,771 mld US\$. W tym samym roku inwestycje polskie w Niemczech wynosiły 2,238 mld US\$ z podziałem na inwestycje w kapitały własne 1,604 mld US\$ i pożyczki 0,634 mld US\$. Z danych wynika

zatem, że inwestycje niemieckie w Polsce były ponad 20 razy większe niż polskie w Niemczech. Pokazano to na rys. 2.

Rysunek 2. Struktura inwestycji niemieckich w Polsce w roku 2022 (w mld. US\$, ceny bieżące)

Drugim krajem, często wykorzystywanym jako „kraj przepływowy”, jest Holandia. Dane dotyczące napływu inwestycji z Holandii w roku 2024 pokazano w tabeli 2. Kolejnym analizowanym krajem była Szwajcaria.

Tabela 2. Napływ inwestycji zagranicznych w roku 2024 (w mld. US\$)

			Holandia	Niemcy	Szwajcaria
3	Inward Direct investment, Net (liabilities less assets), Equity, All entities	Inwestycje bezpośrednie przychodzące, netto (zobowiązania pomniejszone o aktywa), kapitał własny, wszystkie podmioty.	52,529	39,700	9,026
4	Inward Direct investment, Net (liabilities less assets), All financial instruments, All entities	Inwestycje bezpośrednie przychodzące, netto (zobowiązania pomniejszone o aktywa), wszystkie instrumenty finansowe, wszystkie podmioty	61,687	48,472	8,035
5	Inward Direct investment, Net (liabilities less assets), Debt instruments, All entities	Inwestycje bezpośrednie przychodzące, netto (zobowiązania pomniejszone o aktywa), instrumenty dłużne, wszystkie podmioty	9,158	8,771	-0,991

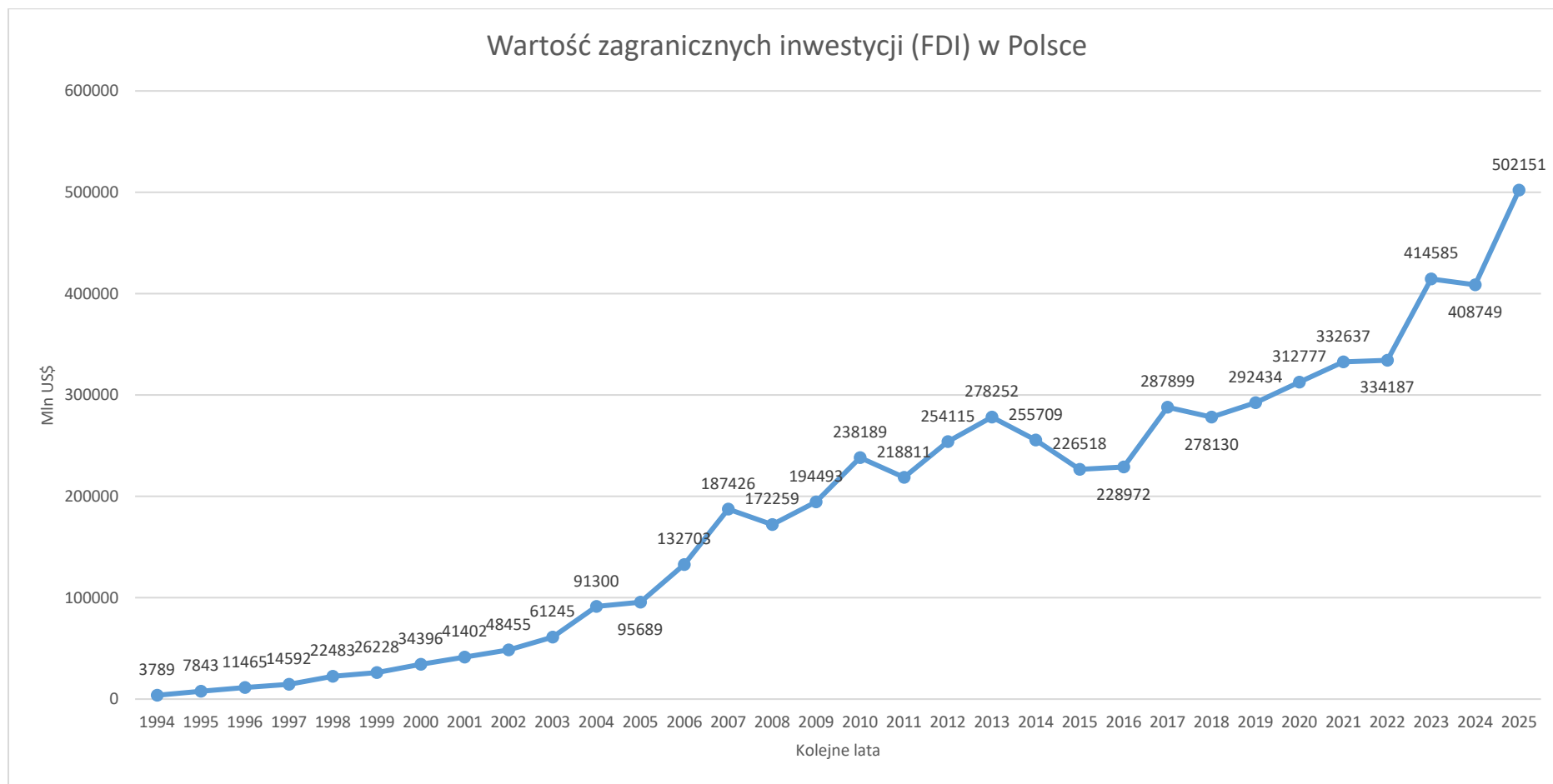
8	Outward Direct investment, Net (assets less liabilities), Equity, All entities	Wychodzące Inwestycje bezpośrednie, Netto (aktywa minus pasywa), Kapitał własny, Wszystkie podmioty	1,705	1,604	0,629
9	Outward Direct investment, Net (assets less liabilities), All financial instruments, All entities	Inwestycje bezpośrednie za granicą, netto (aktywa pomniejszone o zobowiązania), wszystkie instrumenty finansowe, wszystkie podmioty	1,731	2,238	0,317
10	Outward Direct investment, Net (assets less liabilities), Debt instruments, All entities	Wychodzące Inwestycje bezpośrednie, Netto (aktywa minus pasywa), Instrumenty dłużne, Wszystkie podmioty	0,026	0,634	-0,311

Źródło: Opracowanie własne na podst.: [https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:DIP\(12.0.1\)](https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:DIP(12.0.1))

Z zaprezentowanych danych wynika, że inwestycje z Holandii są znacznie większe niż z Niemiec. Holandia jest tak zwanym „krajem przepływowym”, i tego typu inwestowanie zazwyczaj za pomocą „fikcyjnych jednostek specjalnego przeznaczenia” ma na celu unikanie opodatkowania, a nie typową współpracę gospodarczą. To zjawisko jest tu bardzo widoczne. Drugim krajem, który uwzględniono w analizach, też często wykorzystywanym przez podmioty zarejestrowane w Polsce jako raj podatkowy, jest Szwajcaria. Tutaj jednak skala inwestowania okazała się znacznie mniejsza.

Międzynarodowa pozycja inwestycyjna

Ostatnim już z prezentowanych tu wskaźników jest tak zwana „międzynarodowa pozycja inwestycyjna”. Wskaźnik ten podaje stan inwestycji zagranicznych w danym kraju, jaka jest wartość inwestycji zagranicznych na koniec roku. Wartości FDI w Polsce pokazano na rysunku 3.

Rys. 2. Wartość zagranicznych inwestycji w Polsce w kolejnych latach (BOP/IIP Accounting Entry, Liabilities, Positions, Direct investment)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:DIP\(12.0.1\)](https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:DIP(12.0.1)) (19.08.2026)

Z danych wynika, że na koniec 2025 roku wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce wyniosła 502,151 mld US\$. Od roku 1995 wartość tych inwestycji zwiększyła się 133 razy. Ekspansja inwestorów nasiliła się szczególnie w ostatnich latach. Według tego samego źródła w roku 2025 wartość BIZ (FDI) wynosiła dla Niemiec 2.633,244 mld US\$, była więc ponad 5 razy wyższa niż w Polsce.

Według danych Eurostat³ „Gross domestic product (GDP) at market prices” wynosił odpowiednio w roku 2024 dla Polski 846 mld Euro, a dla Niemiec 4.329 mld Euro. Niemiecki GDP był zatem ponad 5 razy wyższy. Niemcy mają zatem 5 razy większy GDP i około 5 razy większą wartość BIZ. Sytuacja w obu krajach jest zatem porównywalna z tego punktu widzenia.

Jednak należy pamiętać, że bilans płatności z tytułu inwestycji (saldo dochodów pierwotnych) jest dla Niemiec dodatni, a dla Polski ujemny. Tutaj różnica jest bardzo duża.

Porównanie sytuacji w Niemczech i w Polsce

Wprowadzenie w Niemczech nowych przepisów podatkowych w roku 2003

Saldo na rachunku dochodów pierwotnych było ujemne w przypadku Niemiec do roku 2003, kiedy to uchwalono tak zwany Corporation Tax Act (*Körperschaftsteuergesetz*)⁴. Spowodowało to ograniczenie aktywności w Niemczech zagranicznych inwestorów. Od roku 2004 wartość tego salda jest zdecydowanie dodatnia i stale rośnie. Według niemieckich autorów Ursuli Schipper, Roberta Kirchnera, Jensa Waltera wprowadzenie nowych przepisów spowodowało w Niemczech „zmniejszenie efektów oszczędności podatkowych w odniesieniu do płatności odsetek pomiędzy krajowymi spółkami zależnymi a zagranicznymi spółkami dominującymi” („reduction in tax savings effects in relation to interest payments between domestic subsidiaries and foreign parents”)⁵.

Wielkości dochodów na niemieckim rachunku dochodów bieżących w ostatnich latach pokazano na rys. 3.

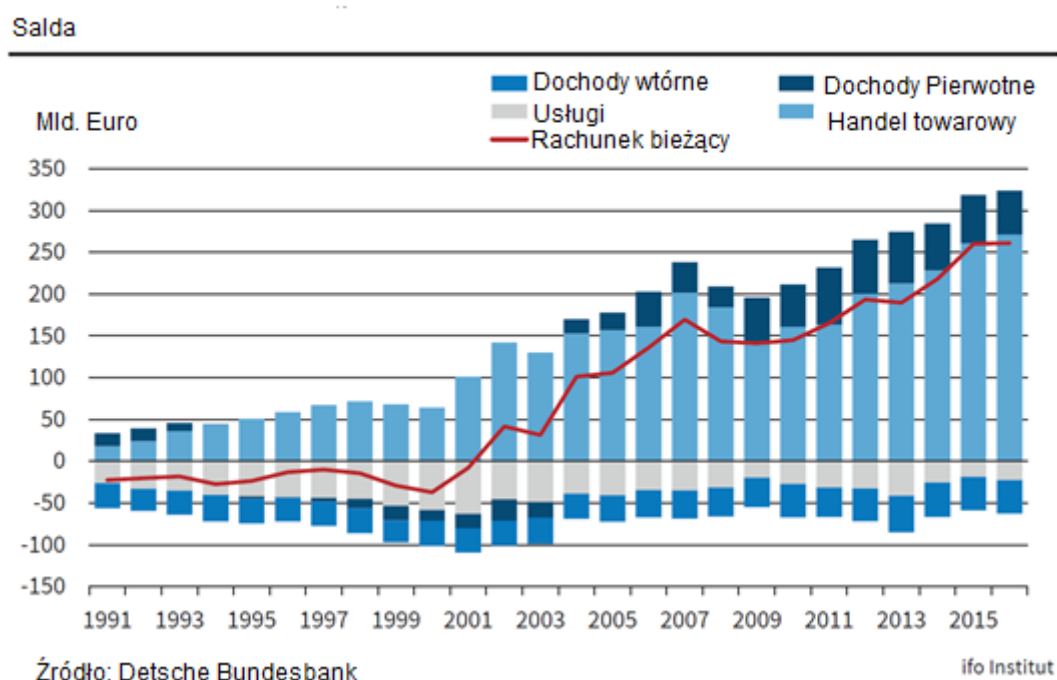
³ <https://www.destatis.de/Europa/EN/Country/EU-Member-States/Poland.html>

⁴ Ursula Schipper, Robert Kirchner, Jens Walter, Measuring International Economics, 100 Years Balance of Payments in Germany. A publication of the Deutsche Bundesbank. Springer 2025, s. 99.
<https://doi.org/10.1007/978-3-031-77193-4>.

⁵ Ursula Schipper, Robert Kirchner, Jens Walter, ..., s. 99;

Graf, Christina; Grimme, Christian (2017): Der Einfluss der Vermögenseinkommen auf den deutschen Leistungsbilanzüberschuss, ifo Schnelldienst, ISSN 0018-974X, ifo Institut - Leibniz-Institut für Wirtschaftsforschung an der Universität München, München, Vol. 70, Iss. 22, pp. 38-44

Struktura dochodów na rachunku bieżącym

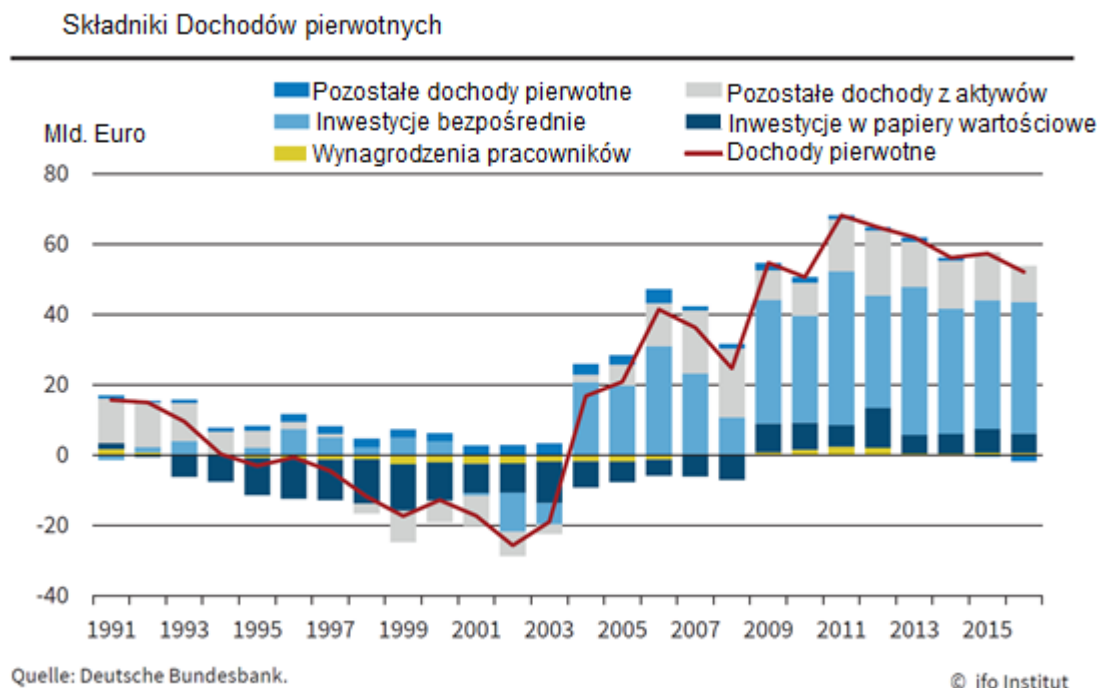

Rys. 3. Struktura dochodów na rachunku bieżącym dla Niemiec (saldo)

Źródło: Graf, Grimme, (2017), s. 39

Jak można odnotować, głównym źródłem dochodów na rachunku bieżącym był w Niemczech handel towarowy – Niemcy zarabiają na wymianie towarowej. Na drugim miejscu było dodatkowo od roku 2004 saldo dochodów pierwotnych. Saldo usług było w rozpatrywanym okresie zawsze ujemne. Można powiedzieć, że Niemcy raczej płacą innym za wykonywanie usług. Saldo dochodów wtórnych było zawsze ujemne, ale jego wartość była stosunkowo mała w relacji do innych składników.

Na rysunku 4 przedstawiono zmiany w kolejnych latach wartości poszczególnych składników rachunku dochodów pierwotnych Niemiec.

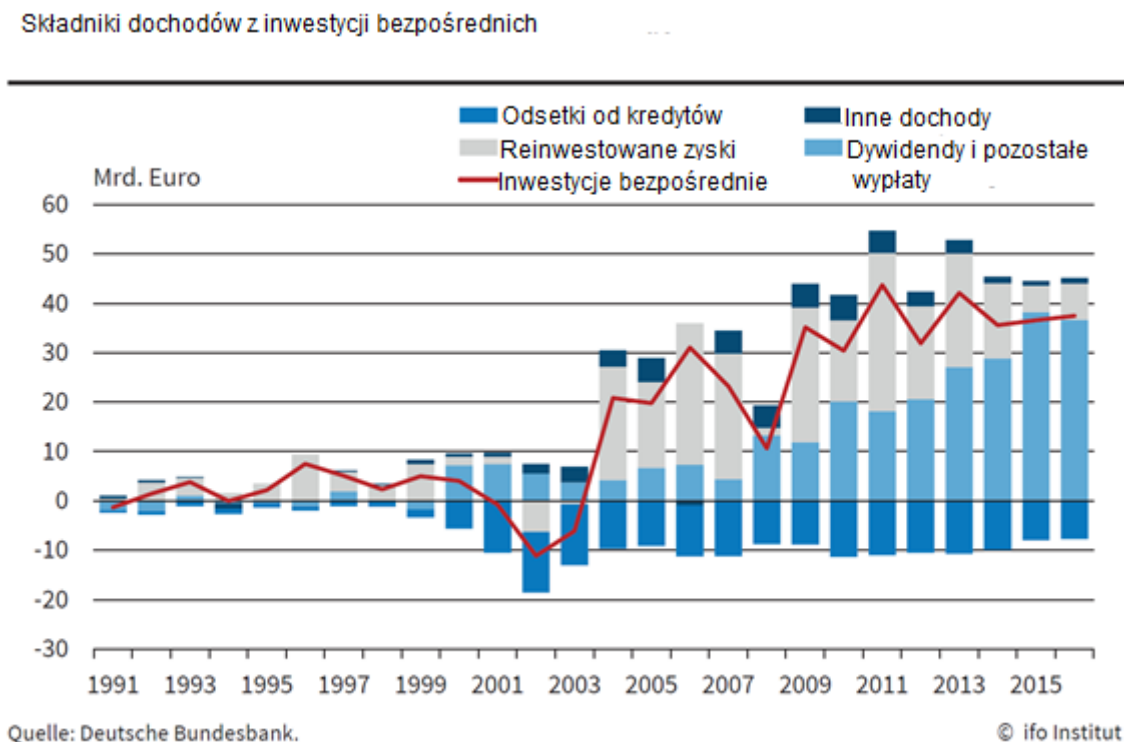
Rys. 4. Zmiany w czasie składników niemieckiego rachunku dochodów pierwotnych
 Źródło: Graf, Grimme, (2017), s. 40

Jak można zauważyć, w przełomowym roku 2004 saldo na rachunku dochodów pierwotnych zaczęło być dodatnie. Decydujące znaczenie miało tu dodatnie saldo z BIZ. Drugim ważnym elementem stały się pozostałe dochody z aktywów (Übrige Vermögenseinkommen) obejmujące odsetki od kredytów (przy czym nie dotyczy to kredytów udzielanych przez przedsiębiorstwa będące członkami tej samej grupy kapitałowej, chodzi tu na przykład o sytuację, gdy kredyt udziela zagraniczny bank niewchodzący w skład grupy. Jeżeli kredyty są udzielane w ramach grupy, to odsetki są elementem dochodów z inwestycji bezpośrednich). Inwestycje w papiery wartościowe stanowią trzecie z punktu widzenia ważności źródło dochodów. Obejmują one dochody z inwestycji portfelowych i uczestnictwo w funduszach inwestycyjnych.

Podsumowując można powiedzieć, że najważniejszą pozycją dochodów pierwotnych Niemiec są inwestycje bezpośrednie, w drugiej kolejności odsetki od kredytów, w trzeciej kolejności inwestycje portfelowe. Wynagrodzenia pracowników stanowią niewielką część dochodów⁶.

⁶ Na rachunku dochodów pierwotnych zapisywane są także wynagrodzenia rezydentów danego kraju otrzymywane z pracy za granicą. Dotyczy to przykładowo osób mieszkających blisko granicy i dojeżdżających codziennie do pracy w innym kraju. Nie dotyczy to osób, które wyjechały na dłużej, bo wtedy stały się one rezydentami innego kraju. Wynagrodzenia pracowników stanowią małą część przychodów i wydatków na rachunku dochodów pierwotnych. Porównaj na ten temat: Philipp Harms, International Macroeconomics, 2nd, revised edition, Mohr Siebeck, 2016, s. 19.

Jeśli teraz przyjrzymy się teraz bliżej strukturze dochodów Niemiec z BIZ, to na pierwszym miejscu są tu dywidendy – rys. 5.

Rys. 5. Struktura dochodów Niemiec z inwestycji bezpośrednich
Źródło: Graf, Grimme (2017), ..., s. 40.

Na pierwszym miejscu wśród dochodów z inwestycji bezpośrednich są dywidendy i pozostałe wypłaty z zysków. Dywidendy są wypłacane w spółkach akcyjnych, natomiast w przypadku innych form prawnych spółek stosowane są pozostałe wypłaty. Na drugim miejscu są reinwestowane zyski, są to kapitały, które nie są wypłacane akcjonariuszom (udziałowcom), ale pozostają w spółce do dalszego wykorzystania. Trzecim elementem są odsetki od kredytów udzielanych w ramach grup przedsiębiorstw. Saldo tego składnika jest ujemne, co oznacza, że niemieckie przedsiębiorstwa więcej pożyczają od przedsiębiorstw zagranicznych, niż zagraniczne u niemieckich, jest to określane mianem „Reverse Flows”. Jak wyjaśniają Graff i Grimme, kredyty są tu udzielane przez spółki córki zajmujące się finansowaniem w ramach grupy i taka konstrukcja jest podyktowana względami podatkowymi. Szczególną rolę odgrywają tu spółki zajmujące się udzielaniem kredytów w ramach grupy ulokowane w Holandii.

Wpływy pieniędzy z Polski

W niniejszym fragmencie pracy podjęto próbę przeprowadzenia dla Polski analiz podobnych do tych, jakie zaprezentowano powyżej dla Niemiec. Niestety podstawowym warunkiem

ograniczającym był dostęp do informacji, skorzystano tu z portalu IMF. Podawane na nim dane są zgodne z publikowanymi przez NBP.

Na rys. 6 przedstawiono salda dochodów na rachunku bieżącym dla Polski w latach 1976-2025 w oparciu o dane publikowane przez IMF. Dane te są zgodne z danymi publikowanymi przez NBP, aczkolwiek są bardziej kompleksowe, NBP nie publikuje danych dla tak długiego okresu.

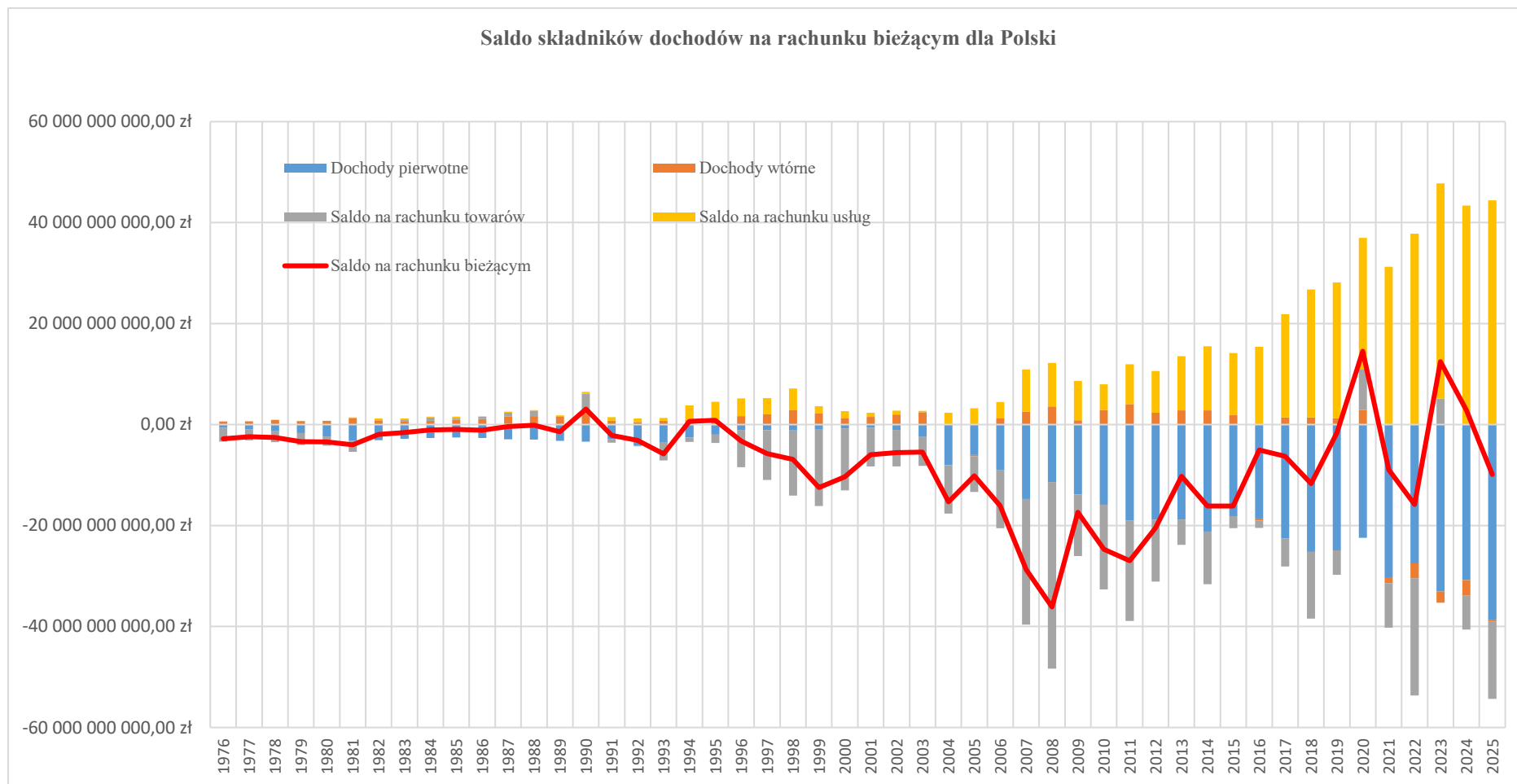
Można przypomnieć, że na rachunku bieżącym rejestrowane są bieżące przepływy finansowe związane z różnymi sferami działalności gospodarczej. Pierwszym składnikiem jest tu tradycyjnie wymiana towarowa, jej efekty finansowe są ujemne od roku 1991. Polska więcej importuje niż eksportuje, zatem saldo jest stale ujemne. Co prawda, w latach 2020 i 2023 saldo wymiany towarowej było dodatnie, ale były to raczej „odstępstwa od reguły”.

Drugim składnikiem jest rachunek usług, tutaj saldo jest dodatnie od roku 1981. Jest to istotny składnik rachunku bieżącego, saldo to rośnie w ostatnich latach stanowiąc korzystną przeciwwagę do innych rodzajów działalności.

Trzecim tradycyjne składnikiem są dochody pierwotne odwzorowujące działalność zagranicznych inwestorów. Wartość salda na tym rachunku jest ujemna od kiedy dostępne są dane, czyli od roku 1976. I o ile jednak na początku rozpatrywanego okresu bilans wpływów był stosunkowo niewielki, rzędu 1-3 mld US\$ rocznie, to począwszy od roku 2004 skala wpływów zaczęła gwałtownie rosnąć i obecnie są to kwoty rzędu 30, prawie 40 mld. US\$ rocznie. Punktem zwrotnym wydaje się tu być rok 2004, kiedy to Polska a także 9 innych krajów przystąpiło do UE. Wtedy to wartość salda na rachunku dochodów pierwotnych gwałtownie zaczęła w Polsce spadać. Przypomnijmy, że w przypadku Niemiec wartość salda na rachunku dochodów pierwotnych zaczęła być dodatnia od roku 2004 i stale rośnie (W przypadku Niemiec saldo na rachunku dochodów pierwotnym wynosiło w roku 2003 -25,7 mld US\$, a w roku 2004 +17,5mld US\$, czyli gwałtownie wzrosło po przystąpieniu 10 nowych krajów do UE).

Czwartym składnikiem jest rachunek dochodów wtórnych. Ujmując rzecz w uproszczeniu jest w nim odnotowywana zagraniczna pomoc mająca różne formy i trafiająca do różnych podmiotów, jest to pomoc stosunkowo niewielka. Saldo tej pomocy było dodatnie do roku 2020, co oznaczało, że do Polski więcej pieniędzy wpływało z tego tytułu niż wypływało. Począwszy jednak do roku 2021 saldo to jest ujemne, co oznacza, że Polska raczej świadczy pomoc innym krajom, niż ją otrzymuje.

Sumą tych czterech składników jest saldo na rachunku bieżącym zaznaczone na rysunku czerwoną linią ciągłą. Jest ono ujemne od roku 1996 z małymi wyjątkami w latach 2020 i 2023.

Rys. 5. Salda dochodów na rachunku bieżącym w kolejnych latach dla Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IMF: [https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:DIP\(12.0.1\)](https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:DIP(12.0.1))

Podsumowanie

Polska jest krajem, do którego szerokim strumieniem płyną inwestycje zagraniczne. W ostatnich latach można zaobserwować znaczne nasilenie się tego zjawiska. Nie ma podstaw, aby stwierdzić, że jest to zdecydowanie negatywne zjawisko. Jednocześnie jednak mamy w Polsce od lat ujemne saldo na rachunku dochodów pierwotnych, na którym odnotowywane są przede wszystkim efekty tych inwestycji w postaci dywidend i płatności odsetek od kredytów zagranicznych. To ujemne saldo stale się pogłębia, o czym była mowa w pierwszej części opracowania. Ujemne saldo dochodów pierwotnych ma bardzo duży wpływ na saldo na rachunku bieżącym, na którym odnotowywane są bieżące przyływy i odpływy płatności z naszego kraju. Przykładowo według danych NBP w roku 2025 saldo na rachunku bieżącym wynosiło -9.057 mln US\$ i było ono sumą trzech wartości: (1) salda na rachunku obrotów towarowych, które wynosiło -15.274 mln US\$, (2) salda na rachunku usług, które wynosiło +44.451 mln US\$ i (3) salda dochodów pierwotnych, które wynosiło -37.820 mln US\$. Można powiedzieć, że ujemne saldo dochodów pierwotnych miało decydujący wpływ na ujemne saldo na rachunku bieżącym.

Saldo dochodów pierwotnych jest dla Polski ujemne już od lat 90., czyli od ponad trzydziestu lat. Obrazuje to stały wypływ z Polski dużych kwot pieniędzy rzędu 30 – 40 mld US\$ rocznie (wypływy są znacznie większe, ponieważ saldo jest różnicą pomiędzy sumą przyływów a sumą wypływów). Jakie są gospodarcze skutki tej sytuacji? Wydaje się, że jest to porównywalne z wypływem do Hiszpanii dużej ilości srebra i złota zdobytego przez hiszpańskich konkwistadorów w Ameryce Południowej w XVI wieku.

Według opinii historyków kiedy Francisco Pizarro i jego niewielka grupa hiszpańskich konkwistadorów wylądowali w północnym Peru w 1532 roku, aby rozpocząć podbój rozległego Imperium Inków, zapoczątkowali głębokie zmiany w kulturze, języku, technologii, gospodarce i demografii zachodniej części Ameryki Południowej⁷. Czy zatem stale pogarszająca się sytuacja demograficzna w Polsce ma związek z zagraniczną ekspansją gospodarczą a w ślad za tym i kulturową?

Według danych Eurostatu, oficjalnego urzędu statystycznego Unii Europejskiej, populacja Polski zmniejszy się do roku 2100 do wielkości 27,655 mln osób (w roku 2024 było to 36,497 mln osób)⁸. Jednak według nowej prognozy Eurostatu, do 2100 roku populacja Polski spadnie

⁷ Belknap D. F. , Sandweiss D. H. (2014) Effect of the Spanish Conquest on coastal change in Northwestern Peru. Proc Natl Acad Sci USA. 2014 Jun 3; doi: 10.1073/pnas.1404568111.

⁸ <https://www.destatis.de/Europa/EN/Country/EU-Member-States/Poland.html>

o 32%, czyli bardziej niż wcześniej sądzono. Przewiduje się, że populacja, która obecnie wynosi około 37,5 miliona, spadnie do zaledwie 25,6 miliona do 2100 roku⁹.

Do czego można wykorzystać kalkulacje dotyczące inwestycji zagranicznych?

Podstawowym miernikiem efektywności gospodarczej kraju jest jego GDP (PKB). Można go określić jako: „wyrażoną w pieniądzu wartość dóbr i usług finalnych wytworzonych w danym kraju w przyjętym okresie (np. kwartale lub roku). Obejmuje on całą produkcję wytworzoną w granicach kraju. PKB składa się z dóbr i usług wytworzonych na sprzedaż na rynku, ale także obejmuje pewną produkcję pozarynkową, np. wydatki obronne lub edukacyjne świadczone przez rząd.”¹⁰.

Ale oczywiście rezydenci danego kraju mogą także osiągać dochody za granicą nieuwzględnione w PKB, ale ujęte na rachunku dochodów pierwotnych. Aby obliczyć ten ostateczny efekt należy dodać do PKB wartość salda dochodów pierwotnych, czyli dochodów uzyskanych z inwestycji zagranicznych. Ta suma PKB i salda dochodów pierwotnych określana jest mianem Dochód Narodowy Brutto (Gross National Income). Według definicji Komisji Europejskiej „Dochód narodowy brutto (DNB) jest kompleksową miarą ogólnych wyników gospodarczych kraju. Odzwierciedla całkowity dochód uzyskiwany przez mieszkańców i przedsiębiorstwa danego kraju, niezależnie od tego, czy działalność prowadzona jest w kraju, czy za granicą.”¹¹.

Przykładowo dla Niemiec w roku 2023 PKB był równy 4.185,6 mld Euro. Saldo na rachunku dochodów pierwotnych było dodatnie i wynosiło 146,7 mld Euro. Zatem dochód narodowy brutto jako suma tych dwóch składników wynosił 4.332,2 mld Euro¹². Dodatnie saldo na rachunku dochodów pierwotnych wynosiło około 3,5% PKB Niemiec.

W przypadku Polski w roku 2023 PKB (według danych IMF) wynosił 3.415 mld zł. Saldo na rachunku dochodów pierwotnych wynosiło (według danych NBP) -138,746 mld zł. Zatem Dochód Narodowy Brutto wynosił 3.276,254 mld zł. Ujemne saldo na rachunku dochodów pierwotnych wynosiło tu około 4% PKB.

⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_projections_in_the_EU

¹⁰ <https://www.imf.org/en/publications/fandd/issues/series/back-to-basics/gross-domestic-product-gdp> (01.09.2026)

¹¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/gross-national-income-resource-purposes> (01.09.2026)

¹² Ursula Schipper, Robert Kirchner, Jens Walter, Measuring International Economics, 100 Years Balance of Payments in Germany. A publication of the Deutsche Bundesbank. Springer 2025, <https://doi.org/10.1007/978-3-031-77193-4> (01.09.2026)

Dane te powinni znać przede wszystkim politycy, ponieważ to oni ustalają zasady międzynarodowej współpracy gospodarczej i mogą zachęcać zagranicznych inwestorów do inwestowania w Polsce lub tworzyć ograniczenia chroniące nasz kraj.